

EGY AMATŐRPRÓBA ÓRARENDJE

Saffer Pál

Dél elmúlt már, és mi a fagyos, néptelen bánáti rónán át száguldotunk Zrenjanin felé. Kettőre oda kell érünk. A Madách amatőrszínházban négy órára hívták össze az embereket. Jönnek a gyárakból, iskolákban, iskolákból színdarabpróbára és a Novi Sad-i vendégrendezőnek, aki itt izgul mellettem a kocsiban, nem szabad elkésnie. Négy órára be kell fejezniük a technikai próbát.

Bele kell taposnom a gázpedálba.

KÉT PERC MŰLVA KETTŐ.

A kerekek érintették a járda szélét, és a motor nagyot szusszanva leállt. Megérkeztünk. Körülöttünk zúg a naggyá cseperedett kisváros, és a Vojvodina Kávéház ablakából néhány unatkozó kávézó vendég szemléli közömbösen az újonnan érkezőket.

A Toša Jovanović színház folyosóin csend fogad. Itt vannak az amatőrszínház helyiségei is.

Sehol senki. Csak a próbateremben lézeng egy-két tag, eljöttek begyűjtani, és a házigazda, a hivatásos színház technikai munkása velük vitatkozik:

— Hogy képzelik, kérem?! Szó sem lehet róla! Ha én most felrakom a díszleteket, és ha maguk fél hatig próbálnak, akkor nem tudom előkészíteni a színpadot az esti bemutatóra. Az pedig fontosabb, mint a maguk amatőrpróbája, ezt igazán beláthatnák.

A rendező, bemenet, már az ajtóból bekapcsolódik:

— Ugyan, ugyan, csak egy kis ióakarat kell hozzá, és két óra alatt, fél hattól fél nyolcig a legbonyolultabb díszletet is be lehet állítani...

— Két óra alatt? — hördült fel a technikus. — Hogy mondhat ilyet? Dolgozott maga már komoly, nagy színházban?

A rendezőnek ugyan színművészeti akadémiaja és évtizedes gyakorlata van, de ez most nem látszik fontosnak.

— Hát úgy egy kicsit — mondja inkább önmagának, és megy levetni a kabátját.

A műkedvelők azonban még nem tekintik az ügyet végleg elveszettnek, és újabb üteget vonultatnak fel. Az egyik vezetőségi tag lép közbe:

— Hogy mondhat ilyet? Hiszen én tegnap mindent megbeszéltem az igazgatójukkal. Ő engedélyezte a próbát, ő mondta, hogy a színpad ma délután szabad egészen a bemutatóig. Mi ezért rendeltük ide azt az embert Novi Sadról két órára...

A technikus elmosolyodott ennyi naivitás láttán:

— Ja kérem — mondta —, ha maguk az igazgatóhoz mennek, arról én nem tehetek. Miért nem jöttek hozzám?

A vita befejeződött. A technikai próba elmarad. Főpróba pedig csak estére lesz, talán a hivatásos színház bemutatója után.

Addig pedig, okosabbat úgyszem tehetünk, gyerünk egy kávéra!

Odakünn, a járdaszélről a kocsi két üvegszeme mintha szemrehányóan tekintene rám:

— Hát ezért zavartál?

DÉLUTÁN NÉGY ÓRA.

A próbaterem lassan benépesül. Most már egészen bizonyos, hogy csak a bemutató után, este fél tizenegy tájban kezdhetik a színpadi főpróbát. Addig itt a teremben ismétlik az egyes részleteket. Készül a *SÁRGA LILIAM*. Sok szereplője van. Ezek a zrenjaniniak mindig ilyet választanak. Azt mondják, hogy foglalkoztatni akarják az együttest. De titokban az embernek mindig az az érzése, mintha erőlködnének, hogy megmutassák valakinek, mire képesek.

Csak azért is...

A teremben a hatalmas vaskályha most már köpi a meleget. Folyik a próba. A rendező ül a széken, karját keresztbe fonta és dirigál:

— Te Sárga lilium, kislányom, ne ilyen fahangon mondd azt az elutasítást... És amikor meg akar ölelni, egy kicsit több életet abba a játékba...

— Te meg, nagyherceg, vigyázz, fiam, hogy esel el azzal a karddal, mert a partnered a sötétben beléd botlik és felnyársalja magát...

— No jó, jó, megyünk tovább. Következik a segélynyújtási jelenet. Tegyétek fel a nagyherceget a heverőre.

A jelenet dőcög.

— Hórukk! — mondja a szakállas színész, a bosszúálló fivér és orvos egy személyben — Hórukk! Az ördög vigyen el, ne hagyd el magad anynyira, hiszen olyan nehéz vagy, mint a sár!

— Pardon! — protestál a nagyherceg. — Én eszméletlen vagyok, de az is lehet, hogy halott. Ezt majd csak a soron következő vizsgálat dönti el...

— Van valakinek egy gombostűje? Majd mindjárt felélesztem!...

A rendező megszakítja a nevetést:

— Gyerünk, gyerünk, gyerekek, ne bolondozunk. Folytatjuk onnan, hogy: „Őn orvos, kötelessége segíteni...”

ESTE HÉT ÓRA.

A próbaterem már zsúfolásig megtelt. Megérkeztek a zenészek és benéznek azok a tagok is, akiknek most nincs szerepük.

A nagyherceg kicsomagolt két malomkeréknyi szendvicset és eszik. Neki most nincs szerepe. Nyurga legényke, az ember csak azon csodálkozik, hogy hova fér bele ennyi étel és meg sem látszik rajta.

Szünet. A sarokban a zongoránál fiatalok csoportja gyülekezik. Valaki veri a billentyűket. Twist, tangó, magyar nóta...

Az idősebbek a kályha és a rendező körül gyülekeznek. Csendesesen de annál állhatatosabban szidják a hivatásos színházat:

- Nem ez az első eset, kérem, hogy így kitolnak velünk.
- Volt olyan bemutatónk, amit három hétig is halasztgattunk...
- Mintha el akarnák venni a kedvünket a munkától. Úgy látszik, terhükre vagyunk... Mi meg annál csökönösebben dolgozunk.
- A teremhez nekünk is jogunk van, mégis megfizettetik velünk. Előbb csak a természet fizettették, aztán a technikai személyzetet, újabban azt akarják, hogy fizessük a jegyszedőket is.
- Még mit nem, inkább beállok én jegyszedőnek...

FÉL TIZ.

A sminkelő kicsomagolta felszerelését és kezdi festeni a színészek arcát. Egy legényke, újonnan kapott vendégbajuszával félrevonul a sarokba, előveszi a zsebtükrét, nézegeti, tapogatja, egészen belevörösödik a gyönyörűségbe. A rendező elkapja a tekintetem:

- Első fellépés igazi nagy színpadon, igazi maszokban...
- A primadonna nyafog:
- Mi lesz az én fehér blúzzommal, ha a nagyherceg képéről így mállik a púder meg a festék...
- A ruhatárból előkerülnek a kosztümök. Egy estélyi ruhás dáma lép a rendező elé:
- Fejemre tegyem ezt a bóbitás kalapot?
- Nem, fiam, te kávéházi kasszírnök vagy... és annak elég a dekol-tázs... Esetleg azt a lila fátylat magadra rakhatod. Fokozza a hatást... Akinek nincs szerepe, lassan szedelőzködik. Későre jár, és holnap munkára kell menni.
- A sarokban még mindig szól a zongora. Magyar nóták vannak soron.

ESTE FÉL TIZENEGY.

A színház nézőterén még a premier-közönség parfümjének az illata szállong. A rendező szava különösen visszhangzik az üres teremben:

- A helyén van mindenki?
- Igen! — harsogja valaki a színpalák mögül.
- Kezdünk, kérem...
- Nem lehet, nincs világosító — válaszolja a titokzatos hang a színpadról.
- Hogyhogy nincs? — kél a zsongás a nézőterén, ahonnan a rendező és a szvitje, a szerep nélküli műkedvelők és vezetőségi tagok néznék a próbát.
- Úgy, hogy nincs — hallatszik a technikai munkás hangja valahonnan a sötétebből. — Elment haza.
- Menjen valaki és hívja vissza.
- Hiába, nem jön. Azt mondta, hogy fáradt, és különben is, ma szabad napja van, és nem parancsol neki senki...
- Megyünk reflektorok nélkül. Kapcsolják be a teremvilágítást...

EJFÉL UTAN FÉL EGY.

- A rendező mintha most kezdene igazán belejönni:
- Kérem, ezt a jelenetet megismételjük. A múltkor sokkal jobban ment a szöveg, gyerekek.
  - Ja, az egy héttel ezelőtt volt. Azóta elfelejtettük.
  - En hurcolkodtam a héten... bele se nézhettem a szövegbe.
  - Jól van, na, ne trécseljünk, múlik az idő. Gyerünk, kezdjük újra...

HAJNALI FÉL NÉG Y.

Függöny! Kész! Aki eddig valamelyik páholyban horkolt, felkapja a fejét. A rendező a füle tövét vakargatja.

— Gyenge, fiúk, nagyon gyenge. Ebből aligha lesz holnapután bemutató.

— Sose búsuljon, rendező elvtárs — vigasztalja a nagyherceg —, mentünk mi már ennél készületlenebbül is bemutatóra, mégis sikerült.

— Az lehet, fiam, de akkor nem én voltam a rendező.

— Még tartunk két próbát — toldja meg valaki —, és meglátja, hogy menni fog.

— Két próbát — hökken meg egyszerre a rendező és a vezetőség. — Mikor akartok két próbát tartani?

— Az egyiket lehetne ma délután kettőkor. Technikus, lehet?

— Lehet — hangzik a válasz a színpalak mögül.

— No, azért, nehogy megint az legyen a baj, hogy az igazgatóhoz mentünk és magát nem kérdeztük.

— Úgy is van! — lelkesedeznek most már többen is. — Kettőkor próba! Most elmegyünk, harapunk valamit, és még időben eljutunk a gyárba is. Kettőre, negyed háromra itt leszünk . . .

— Nekem ma fizikaóráám lesz — mondja búsan a primadonna —, remélem nem feleltetnek, mert akkor menthetetlenül bezúgok.

HAJNALI NÉG Y Ó R A.

Rohan a kocsira vissza, hazafelé.

— Nyolcra munkába kell mennem, kettőre pedig ismét ide vissza. Egy órát még aludni is lehet — mondja a rendező.

— Bírod?

— Ha ők bírják, nekem muszáj. Vagy talán azt hiszed, hogy bennem nincs lelkesedés?

Dehogy hiszem. Mint ahogy azt sem hiszem, hogy a hivatásos színház ne tudna rendesebb munkakörülményeket biztosítani a szárnya alatt dolgozó műkedvelőknek — ha akarna.

Különösen, ha valahogy egy véleményre lehetne hozni a technikust, a világosítót és az igazgatót.

Az lenne ám az aranyvilág!

De ez már nem a mi dolgunk.

E P I L Ó G U S:

A napokban ismét találkoztam a rendezővel.

— Képzeld — mondta —, megcsinálták! Es egészen jó előadás volt. Pedig te vagy a tanú rá, hogy két nappal előtte még jóformán a szöveget se tudták.

Ha nem láttam volna, el sem hinném. Ilyet csak a műkedvelők tudnak még csinálni . . .